

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Emilie Štěpánkové a soudců JUDr. Věry Oravcové, Ph.D. a Mgr. Ivana Šindlera ve věci

žalobce: K H , narozený dne
bytem
zastoupený advokátem Mgr. Michalem Bernáškem
sídlem náměstí Republiky 30, 301 00 Plzeň

proti
žalovaným:

1. O **████ P████**, narodená dne **████**
bytem **████████████████████**

2. O **S**, narodená dne **bytem**

obě zastoupené advokátem JUDr. Jaroslavem Vovsíkem
sídlem Malá 6, 301 00 Plzeň

o určení dědického práva

o odvolání žalovaných proti rozsudku Okresního soudu v Tachově ze dne 12. 8. 2019, č. j. 20 C 123/2017-399

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se v části napadené odvoláním, tj. ve výrocích pod body IV, V a VI, zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně rozhodl, že žalobci svědčí dědické právo po zůstavitelce J. H., nar. , na základě zákonné dědické posloupnosti, 1. žalované neschválí dědické právo po zůstavitelce na základě závěti ze dne 23. 11. 2015 a 2. žalované neschválí dědické právo po zůstavitelce (výroky I, II, III), žalovaným uložil společně a nerozdílně zaplatit náhradu nákladů řízení, a to žalobci ve výši 143 479 Kč (výrok IV) a státu ve výši 8 843,24 (výrok V), s tím, že o nákladech řízení revizního znaleckého posudku bude rozhodnuto samostatným usnesením (výrok VI). Výrok o nákladech řízení mezi účastníky odůvodnil odkazem na § 142 o. s. ř. Neshledal důvody hodné zvláštního zřetele pro aplikaci § 150 o. s. ř. Uvedl, že znalecký posudek znalce MUDr. Hrona měly žalované k dispozici již se žalobou. O zdravotním stavu matky a její nezpůsobilosti závět' učinit tak věděly přinejmenším od počátku soudního řízení. Podle obsahu revizního znaleckého posudku příznaky demence zůstavitelky byly zjevné minimálně již v červu 2015. Žalované musely zaznamenat tyto projevy demence. Úkon žalobce „oprava petitu“ je v souladu s ustanoveními advokátního tarifu, neboť žalobce tento úkon učinil k výzvě soudu, a proto za něj soud přiznal žalobci odměnu. Rovněž úkon návrh na doplnění dokazování ze dne 1. 12. 2017 soud žalobci přiznal, neboť byl žalobcem zaslán na základě předchozího jednání. V návrhu doplnil dokazování o listinné důkazy, které s řízením přímo souvisely. Náklady řízení žalobce ve výši 143 479 Kč představují mj. odměnu za

19 úkonů právní služby po 2 500 Kč a částku 46 646 Kč za znalecký posudek vyhotovený MUDr. Hronem na objednávku žalobce. Povinnost uhradit náklady státu na znalečné ve výši 8 843,24 Kč uložil soud prvního stupně žalovaným podle § 148 o. s. ř.

2. Proti výrokům o nákladech řízení podaly žalované včasné odvolání, ve kterém namítaly, že řízení bylo zahájeno na základě nesprávného petitu v žalobě, což bylo důvodem ke zrušení předchozího rozsudku. Úkony, které předcházely rozhodnutí krajského soudu, byly proto nadbytečné. Žalobce podal žalobu, aniž by informoval žalované o výsledku znaleckého zkoumání. Žalované neměly přístup ke zdravotní dokumentaci své matky. Neměly informaci, jakým způsobem dopadl znalecký posudek, a ani nevěděly, že zůstavitelka byla vyšetřována psychiatrem MUDr. J. [REDACTED] dne 14. 12. 2015. O tomto vyšetření se dozvěděly až ze znaleckého posudku. Žalované důvodně pochybovaly o obsahu znaleckého posudku a vyžádaly si posudek nový, jehož závěr nebyl v souladu se znaleckým posudkem, který si obstaral žalobce. Byl proto vyžádán znalecký posudek ústavní. Soud přiznal žalobci náhradu nákladů řízení za 19 úkonů, nevěnoval se však účelnosti řady vyúčtovaných úkonů, například opravě petitu. Skutečnost, že nepoužil § 150 o. s. ř., odůvodnil jedinou větou. Žalované svým chováním nezavdaly příčinu k podání žaloby. Výsledek sporu zcela závisel na ústavním znaleckém posudku. Žalobce účtoval i znalecký posudek, který si nechal soukromě vypracovat bez účasti žalovaných. Kdyby žalované měly informace o vypracovávání znaleckého posudku, měly k dispozici zdravotnickou dokumentaci a mohly se se znalcem spojit, nemusel by být vypracováván znalecký posudek MUDr. Ročka a následně znalecký posudek ústavní. Částka 46 646 Kč je neúměrně vysoká vynaloženému úsilí, když i vypracování znaleckého posudku ústavního je vyúčtováno výrazně nižší částkou. Žalované ze svého laického hlediska neměly představu o tom, jaký je duševní stav zůstavitelky. U notáře žalobce jako důvod neplatnosti závěti uvedl jiný důvod, že závěť je padělaná.
3. Žalobce ve vyjádření k odvolání uvedl, že k podání žaloby byl vyzván usnesením notáře ze dne 23. 3. 2017. Aby s žalobcem bylo v dědickém řízení nadále jednáno jako s dědicem, musel žalobu podat ve stanovené lhůtě a být s ní úspěšný. Z tohoto důvodu si nechal zpracovat znalecký posudek znalcem MUDr. Hronem k prokázání pravdivosti svých žalobních tvrzení. Žalované měly znalecký posudek MUDr. Hrona k dispozici již se žalobou. Ze znaleckého posudku se dozvěděly o všech vyšetřeních a lékařských zprávách. Se závěry posudku však nesouhlasily, aktivně se proti jeho závěrům bránily. K tomu nechaly vypracovat znalecký posudek MUDr. Ročkem, jehož závěry byly v revizním znaleckém posudku znaleckého ústavu označeny za nesprávné. Oproti tomu se znalci ústavu ztotožnili se závěry posudku MUDr. Hrona. Za této situace je posudek MUDr. Hrona procesně použitelný a pro výsledek řízení důležitý. Žalobce účtoval pouze jeden úkon opravy petitu, který učinil na základě poučení okresního soudu poté, co byl krajským soudem zrušen rozsudek ze dne 26. 2. 2018. Tato oprava petitu byla vyvolána skutečností, že bylo chybné usnesení ze dne 27. 3. 2017, č. j. 15 D 149/2016-57. Žalobce nebyl okresním soudem do rozhodnutí krajského soudu o nesprávnosti petitu poučen. Jelikož úkony provedené do rozhodnutí krajského soudu o zrušení rozsudku ze dne 26. 2. 2018 jsou použitelné jako podklad pro rozhodnutí ve věci samé, není žádného důvodu žalobci náhradu nákladů za tyto úkony právní služby nepřiznat. Návrhem na doplnění dokazování žalobce reagoval na výpověď svědkyně P. [REDACTED], která se vyjadřovala ke skutečnostem zásadním pro rozhodnutí ve věci. Návrh na doplnění dokazování je úkonem právní služby, za který žalobci náleží náhrada, neboť seznam úkonů dle § 11 odst. 1 a 2 je demonstrativní.
4. Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a násl. o. s. ř. napadené výroky o nákladech řízení, přihlédl k odvolání i vyjádření k němu, a aniž musel nařídít jednání (§ 214 odst. 2 písm. e) o. s. ř.), dospěl k závěru, že nejsou splněny podmínky pro změnu ani potvrzení rozhodnutí.
5. Kritériem rozhodování o nákladech řízení je ve sporném soudním řízení zásadně úspěch ve věci (§ 142 o. s. ř.). Občanský soudní řád výjimečně, v ustanovení § 150, připouští právo na náhradu nákladů řízení úspěšnému účastníku zcela nebo zčásti nepřiznat, pokud tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele. Ustanovení § 150 o. s. ř. má sloužit k odstranění nepřiměřené tvrdosti, jeho účelem je vyhnout se nespravedlnosti, kterou by ve zvláštních případech mohla přinést aplikace

§ 142 o. s. ř. Při zkoumání, zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele, soud přihlíží v první řadě k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům všech účastníků řízení; je třeba přitom vzít na zřetel nejen poměry toho, kdo by měl hradit náklady řízení, ale je nutno také uvážit, jak by se takové rozhodnutí dotklo zejména majetkových poměrů oprávněného účastníka. Významné z hlediska aplikace § 150 o. s. ř. jsou rovněž okolnosti, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, postoj účastníků v průběhu řízení a další (srov. Bureš, J., Drápal, L. Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, str. 673-674, dále např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2862/07, sp. zn. I. ÚS 1030/08, sp. zn. II. ÚS 3015/09 a sp. zn. III. ÚS 1840/10).

6. V přezkoumávané věci soud prvního stupně napadeným rozsudkem žalobě vyhověl, žalobce tedy byl ve věci zcela úspěšný, a má proto podle zásady procesního úspěchu ve smyslu § 142 odst. 1 o. s. ř. právo na náhradu vynaložených nákladů řízení. Žalované v řízení o pozůstalosti popíraly dědické právo žalobce, kdy mezi účastníky byla sporná platnost závěti zůstavitelky, a žalobce proto byl podle § 170 odst. 1 z. ř. s. soudem odkázán k podání žaloby na určení svého dědického práva. Z uvedeného je zřejmé, že žalované naopak svým chováním zavdaly příčinu k podání žaloby, když v pozůstalostním řízení činily spornými skutkové okolnosti, na nichž závisí rozhodnutí o dědickém právu žalobce. Sporů mohly zabránit, pokud by závět' v pozůstalostním řízení uznaly za neplatnou. Z obsahu odůvodnění usnesení o odkazu ze dne 27. 3. 2017 přitom vyplývá, že žalobce popřel závět' jak do její pravosti, tak i platnosti tvrzením, že závět' zůstavitelky nebyla sepsána na základě pravé a svobodné vůle s ohledem na její zdravotní stav. Žalobce tak byl nucen podat žalobu na určení dědického práva, když k tomu byl odkázán soudem v řízení o pozůstalosti. Žalované proti podané žalobě brojily, a to i přes závěry znaleckého posudku MUDr. Hrona, jakož i revizního znaleckého posudku, vypracovaného znaleckým ústavem, s jehož závěry nesouhlasily. Za takové situace nebylo možno zohlednit namítané okolnosti případu jako okolnosti hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 150 o. s. ř. Žalované na svém postoji vůči žalobě setrvaly až do vydání rozsudku ve věci, přestože jim od počátku řízení, ze znaleckého posudku znalce MUDr. Hrona, bylo známo, že zůstavitelka pro svůj zdravotní stav nebyla schopna platně pořídit závět'. Projevy demence zůstavitelky přitom měly být patrné již od června 2015. Za této situace nelze na zcela úspěšném žalobci spravedlivě požadovat, aby náklady, vynaložené v souvislosti s řízením, nesl ze svého. Okolnosti této věci nedovolují dospět k závěru, že by přiznání práva na náhradu nákladů žalobci bylo vůči žalovaným nespravedlivé a že by byly dány důvody hodné zvláštního zřetele pro jeho nepřiznání. Žalované ani netvrdily své nepříznivé poměry, které nevyplynuly ani z obsahu spisu.
7. I když má účastník řízení právo na náhradu nákladů řízení v plné výši, smí mu soud přiznat jen náhradu těch nákladů, které byly potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva. Žalobce byl v řízení zastoupen advokátem, má proto především právo na náhradu odměny za zastoupení advokátem, a to za každý úkon právní služby, který byl potřebný k účelnému uplatňování nebo bránění práva. Odvolací soud se v této souvislosti neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že zástupci žalobce náleží odměna za úkon právní služby, spočívající v opravě nesprávně formulovaného žalobního petitu v žalobě. Žalobce mohl a měl řádně formulovat žalobní petit na určení jeho dědického práva již v podané žalobě a nemůže jít k tíži žalovaných, pokud tak neučinil. Advokátovi může být přiznána odměna za podání žaloby jakožto účelně vynaložený úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátního tarifu) pouze jednou, byť by vadnou žalobu musel k výzvě soudu k odstranění jejích vad opravit dalším podáním. To platí i v tomto případě, kdy byl žalobce v usnesení o odkazu soudem v pozůstalostním řízení neúplně, tedy nesprávně, poučen o formulaci žalobního petitu. Advokátovi jako odborníkovi znalému práva by měla být známa konstantní judikatura k problematice, která je předmětem řízení, ve kterém zastupuje svého klienta. V dané věci byl navíc žalobní petit v žalobě formulován i v rozporu s odkazem učiněným v rámci pozůstalostního řízení.
8. Odvolací soud se rovněž neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že podání zástupce žalobce ze dne 1. 12. 2017, kterým navrhl doplnění dokazování listinami, lze považovat za úkon

právní služby, za který by mu náležela odměna. Písemné podání týkající se pouze dokazování nelze pokládat za „písemné podání ve věci samé“ ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu, a proto za tento úkon odměna nepřísluší. Navíc náklady na tento úkon by nebyly ani vynaloženy účelně, když důkazy mohly být navrženy v průběhu jednání. Pokud jde o náhradu nákladů řízení žalobce za další úkony právní služby, především za sepis celkem pěti vyjádření ve věci, je v této části rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť soud prvního stupně se nezabýval tím, zda tyto úkony byly potřebné k účelnému uplatňování práva účelností.

9. Konečně soud prvního stupně pochybil, pokud žalobci přiznal náhradu nákladů na vypracování znaleckého posudku znalce MUDr. Hrona v celém rozsahu smluvní odměny, kterou za posudek žalobce zaplatil (tj. 25,6 hodin po 1 500 Kč). Takové rozhodnutí je v rozporu s ustanovením § 151 odst. 2 věty čtvrté o. s. ř., podle kterého náhradu za odměnu znalce, který podal posudek podle § 127a, soud určí podle sazby odměny stanovené zvláštním právním předpisem, tedy zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, a vyhláškou k jeho provedení č. 37/1967 Sb. Náklady na znalecký posudek předložený účastníkem řízení podle § 127a o. s. ř. lze tedy považovat za účelně vynaložené pouze v rozsahu částky, kterou by uhradil soud v pozici zadavatele znaleckého posudku v soudním řízení.
10. Odvolací soud rovněž shledal věcně nesprávným výrok o náhradě nákladů státu, když o těchto nákladech bylo rozhodnuto, přestože dosud není známo, v jaké celkové výši tyto náklady vzniknou, když ještě nebylo pravomocně rozhodnuto o znalečném znaleckého ústavu za podání revizního znaleckého posudku. Za této situace měl soud prvního stupně o náhradě nákladů státu rozhodnout co do základu (§ 155 odst. 1 o. s. ř.), tj. který účastník a v jakém poměru je povinen nahradit náklady řízení státu, a poté, co přesná výše nákladů bude známa, stanovit výši náhrady samostatným usnesením. Výrok o nákladech státu je navíc nepřezkoumatelný, neboť právo státu na náhradu nákladů řízení podle § 148 odst. 1 o. s. ř. je podmíněno tím, že u účastníka nejsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, avšak soud prvního stupně se touto otázkou ve vztahu k žalovaným vůbec nezabýval.
11. Vzhledem ke shora uvedenému odvolací soud napadené výroky o nákladech řízení, včetně souvisejícího výroku VI, zrušil podle § 219a odst. 1 písm. a), b) o. s. ř. a v tomto rozsahu vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není odvolání ani dovolání přípustné.

Plzeň 20. prosince 2019

JUDr. Emilie Štěpánková v. r.
předsedkyně senátu